

NÉPNEVELŐ

A KATHOLIKUS TANÍTÓSÁG HIVATALOS LAPJA

Megjelenik minden vasárnap. — Előfizetési ára egész évre 8 korona, félévre 4 korona, egyes szám ára 30 fillér. — Szerkesztőség: Budapest, Szentkirályi-utca 28. szám. — Telefon: 52—31. — Kéziratokat nem küldünk vissza.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
EMBER KÁROLY
SEGÉDSZERKESZTŐ:
POGÁNY ANTAL
KIADÓTULAJDONOS:
SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT

Megkapja e lapot minden katolikus népoktatási intézet egy példányban ingyen. Ily kérelmek az egyházmegyei főtanfelügyelőség útján intézendők a Szent-István-Társulat igazgatóságához, Budapest, Szentkirályi-utca 28.

A hadikölcsönről.

Irta: Tamássy Géza.

Azt hiszem, kedves kartársaim közül senkit sem kell a társadalmi és a hazafiúi kötelességek teljesítésére buzdítani, mert bizonyára ki-ki teljes tudatában van magasztos hivatásának. Hogy mégis e helyen szóvá teszem a hadikölcsön ügyét, erre nem az a szándék ösztönöz, mintha buzdítani akarnék — mert hisz' erre nincs is szükség — hanem csupán azon intenció vezérel, hogy tapasztalataim elmondásával a jó ügynek szerény tehetségemhez képest minél többet használhassak.

Röviden arra akarom felhívni becses figyelmüket, hogy a most jegyzés alatt levő harmadik hadikölcsönből is vegyük ki részünket olyformán, hogy ne csak magunk jegyezzünk, hanem iskolánk — illetve tanulóink — részéről is okvetlenül jegyeztessünk kisebb-nagyobb összeget.

Nehogy azonban valaki azt mondhassa, hogy könnyű ezt mondani, de annál nehezebb megtenni: megnyugtatóan mondhatom, hogy ez csak látszólag nehéz, de ckkal-móddal igenis megtehető. Épen erről akarok egyet-mást elmondani.

Elsősorban mindenesetre az érzelmeire és értelemre kell hatni s amikor a talaj már jól el van készítve, akkor kell a dolog érdemére — vagyis a gyűjtésre térni. Ha kellőleg megmagyarazzuk azt megértő növendékeinknek, hogy nem elég hazafiságunknak csak szóval (szép versekkel és lelkesült dalokkal) kifejezést adni, hanem ezt tettekben is nyilvánítanunk kell és hogy ezzel nemcsak hazafias cselekedetet művelnek, hanem örök időre emléket állítanak áldozatkészségükről és példaként szolgálnak a jövő nemzedéknek; továbbá, hogy a hadikölcsön kamatait (később a tökécsített összeg kamatait) mindenkor vagy a jó tanulók megjutalmazására, vagy a szegény tanulók segítésére lehet felhasználni, ami által egyrészt

erkölcsei célt szolgálnak, másrészt pedig a felebaráti szeretet parancsolatát is teljesítik: szívesen és a legnagyobb örömmel hordják össze megtakarított filléreiket, sőt — akiknek van — koronáikat is. Ha ez netalán nem volna elég, akkor társadalmi gyűjtéssel, iskolai ünnepély rendezésével, vagy egyéb kinálkozó módon kiegészíthetjük a hiányzó összeget. Buzdításul még azt is megígérhetjük — illetve megtehetjük, — hogy értesítő könyvecskéjükbe (alkalmas helyre) emlékül bejegyezzük, hogy: «az 1915. évi világháború alkalmával a hadikölcsönkötvény megszerzéséhez hozzájárult.» Természetesen mellőzzük az összeg megemlítését. Mondanom sem kell azonban, hogy az elszámolást pontosan és nyilvánosan kell eszközölni. A hadikölcsönt a «n-i . . . népiskola tanulói» jegyzik, a kötvény pedig mindenkor az illető iskola leltárszerinti törzsvagyonát képezi, a gondnokság (iskolaszék) kezelése és a tanító (igazgató) felügyelete alatt áll.

Ha minden iskola — jellegkülönbség nélkül — legalább egy kötvényt jegyez: mily szép összeg gyűl össze a haza oltárára és mily hatalmas nevelői hatás árad szét ennek erkölcsei tőkéjéből a nemzet jelenlegi és jövőendő ifjúságára. Pedagógiai szempontból nem kiesimlyendő az a jótékony hatás, amit ennek sával gyakorolni lehet a serdülő gyermekek lelkiületére.

Már pedig ennyit — (vagyis 50 vagy 100 K-as kölesönt) — szerény nézetem szerint — még a legkisebb és legszerényebb helyen működő iskola — illetve tanító — is össze tudna hozni egy kis búzóság és jóakarat mellett, ami — nem is kérdés — bizonyára egyikünknel sem hiányzik.

Rajta tehát kedves kartársak, ragadjuk meg a kedvező — ámbar szomorú — alkalmat és ne szalasszuk el az alkalmas pillanatot, hogy e téren is teljesítsük legszentebb kötelességünket.

Nem az összeg nagysága, hanem a tett hazafias érdeme itt az érték, amit a nemzetnek áldozunk.

Szalézi intézet Szentkeresztben.

Nagyerdemű Munkatársaink!

1. Immar két éve, hogy Isten kegyelméből és Csernoch János hercegprimás ur jóakaratából kitzűztük Don Bosco lobogóját itt, a csodás szent Kereszt tövében. Ezzel valóra vált úgy a magyar szalézianusok, mint sok-sok jóakarónk hő ohaja, kik már évek óta sürgetve kérték rendfőnökünket, honosítsa meg szent István örökében is a szalézi műveket, melyek immar az egész világon elterjedtek és kiválóan korszerű tevékenységükkel minduntán kivívják maguknak a társadalom legszelebb rétegeinek megbecsülését és támogatását.

Felvé reményekkel és nagy lelkesedéssel fogtunk a munkához. A kegyhely és a hozzátartozó plébánia ellátásán kívül intézetet is nyitottunk a pápi, első sorban a szalézi pályára készülő ifjak nevelésére és kiképzésére.

Reményeinkben nem csalódtunk. A magyar katolikus társadalom meleg jóakarattal fogadott bennünket és nemcsak áldozatkészséggel sietett segítségünkre az alapítás nehézségeiben, hanem a kezdet közmondásos nehézségeinek, a helyiségek szűk voltának, a felszerelés hiányának, a közlekedés híhetetlen nehézségeinek, intézeti életünk első éve aránylag nyugodtan telt el. A kezdet nehézségei kezdtek enyhülni, az intézeti felszerelés lassankint gyarapodott. Csak egy bajon nem lehetett oly könnyen változtatni: a helyiségek szűk voltak. Könnyen érthető, hogy a néhány szerzetes számára épült régi kolostor — dacára a hevenyeszve eszközölt atalakításoknak — nem nyújthatott kényelmes otthont egy 50-60 személyt számláló intézetnek.

2. Ezért már az első iskolai év végeztével elhatároztuk, hogy egészen új intézetet emelünk a régi mellett, tágas tan- és halótermekkel s egy intézet céljaira nélkülözhetetlen egyéb helyiségekkel. Az építkezésre előirányzott tekintélyes összeg persze megjavareszben fedezetlen volt. Azonban rendületlenül biztunk abban, hogy lelkes munkatársaink és jövők, kik oly szeretettel vettek partfogásukba a keletkező intézetet, mihelyt értesülnek a nagy szükségéről, segítségünkre fognak sietni. Biztunk abban, hogy a magyar Szalézi Munkatársak — ha megpendítjük az eszmet — nem fognak mögöttes maradni más nemzetbeli munkatársainknak, kik most, Don Bosco születésének és a Segítő Szűz Mária ünnepének százados jubileumi évében vetelkedve építenek mindenféle tempiómokat és intézeteket, melyek egykor tanúságot fognak tenni arról a nagy lelkesedésről, melyet kettős jubileumunk világszerte keltett.

Azonban sajnos: szép tervünket, számításainkat egy vonással keresztülhúzta a váratlanul kitört, mindent magával sodró világháború. Intézetünk első igazgatóját, dr. Wailand E. urat, több kísézőnkkel együtt a harcokra szólította a kötelesség. A szeretetadományok is egy csapásra csaknem teljesen elmaradtak, munkás kezek pedig nem igen lehetett számítani: úgy hogy le kellett egyelőre mondanunk az építkezésről és belenyugodnunk abba, hogy továbbra is szorongjunk a szűk helyiségekben, míg a vihar elmúltával módunkban nem lesz a terveket megvalósítani.

A rendkívüli körülmények okozta nehézségek egy ideig az intézet úrra való megnyitásának a kérdését is függőben hagyták. De végre is arra való tekintettel, hogy felbeszakitva növendékeink tanulmányait, egy-két évvel lenne hátráltatva kiképzésük, amely ügyünk jövőjére nevező oly sürgős feladat: tekintve azt is, hogy sokan közülük e válságos időben még inkább rászorulnak a támogatásra: az isteni Gondviselésbe vetett szilárd hittel és jövők iránt érzett rendületlen bizalmunkban mégis csak elhatároztuk az intézet megnyitását. Rendkívül nehéz feladatra vállalkoztunk ezzel, súlyos gondok nehezédtek ránk, de megerősített bennünket a tudat, hogy szent és hazafias ügyért hozunk áldozatot és nagy jótéteményben reszesítünk több szegény fiút és családot.

Nem szükséges kifejtenuk, hogy miben állottak e nehézségek. Oly időben, midőn a szegényebbeknek elkell minden fillérjük a megdrágult megélhetésre, a tehetősebbek nélkülözhető fillérjeit pedig annyi más aktuális iótkönyccel sürgeti, vakmerőségnek látszott tőlünk a

nagy feladat elvállalása, egy magát csaknem kizárólag szeretetadományokból fenntartó intézet megnyitása.

Hitünk és bizalmunk azonban nem csalatkoztak. Bár rendkívül megesapantak a szokott adományok, a kiadások pedig megkétszereződtek s ennek folytán igényeinket is némileg meg kellett szorítanunk, sőt néha egy kis áldozatot is hoznunk, mégsem szenvedtünk hiányt. Intézeti életünk második éve is a rendes mederben folyt le. A növendékek komoly munkáját, állandóan vidám hangulatát, valamint a szokott egyházi, hazafias és alkalmi ünnepélyeket semmiben sem zavarták meg a külső események, bár ezektől természetesen nem tudtunk, de nem is akartunk teljesen elzárkózni. Az érkező háborús hírek természete szerint együtt örültünk vagy aggodtunk az egész nemzettel. De különösen sokat imadkoztunk úgy küzdő, szenvedő és elesett hőseinkért, mint a beke mielőbbi helyreállításáért. Naponkint közös imákat és időnkint különös istentiszteleteket és ájtatosságokat végeztünk e szándékra.

Azonban e második iskolaév folyamán mindinkább éreztük a jelen helyzet tarthatatlanságát és meggyőződünk róla, hogy ha eredményes munkát akarunk végezni a jelenben és komolyan előkészíteni jövőnkét alkalmas személyzet nevelésével, új helyiségekről kell gondoskodnunk. A növendékek jelen kis száma ép úgy lekötö munkáerőinket, mintha kétszer-háromszor akkora volna s emellett nem nyújthat elég biztosítékot arra, hogy kikerüljön belőle a remélt jövőben szükséges szalézi személyzet.

3. Ezen okok és egyéb körülmények kényszerítettek bennünket egy olyan lépésre, amely a mai mostoha viszonyok között látszólag vakmerőség, valójában azonban csak parancsoló szükség. Tudniillik elhatároztuk a tavaly elodázott építkezési tervek megvalósítását. E nyár végén már meg is kezdődtek az építkezés előmunkálatai s amikor e sorokat írjuk, már a falak is kezdenek kiemelkedni a földből. Minderről azonban, t. i. a munkálatok állásáról, valamint a tervek részleteiről legközelebb szándékozunk bővebben beszámolni.

4. Amióta a háborús körülmények felfüggesztették közlőnyünknek a Szalézi Ertesítő-nek megjelenését, többször óhajtottuk már körlevéllel felkeresni Munkatársainkat, részint hogy a helyzetünkről való időnkénti beszámolóval fenntartsuk a bennünket összekapcsoló viszonyt, részint hogy segítségükért folyamodjunk. Eddig visszatartott bennünket ettől az a gondolat, hogy a jelen óriási nemzeti erőfeszítés mellett eltörpült kis ügyünknek felemlítése tolakodásnak tűnhetne fel. Most azonban a megkezdett nagy mű kikenyszerít eddigi tartózkodásunkból, hogy vállvetett munkára kerjük fel Munkatársainkat. A legmelegebben kerjük összes Munkatársainkat és a szalézi műveknek minden jóakaróját: *jöjjenek sürgősen segítségünkre adományaikkal!*

Ismerjük és sajnos, nagyon is tapasztaljuk az idők mostohaságát. Tudjuk mennyi aktuális és sürgős feladat veszi igénybe az egyesek nagylelkűségét. Azonban a vészharang kongásának, az ügyük dörgésének nem szabad elfojtania a békes munka szerény apostolaink jajkiáltását, kik szintén a nemzet jövőjét akarják biztosítani az ifjú nemzedék fölnevelésével. Gondoljunk arra, mennyi árva, támasznélküli, gyermek fogja a vész elmúltával elarasztni falvaink s nagyvárosaink utcáit, akik nevelés hiányában a legbiztosabb romlásnak lesznek kitéve. Mentsük meg ezeknek egyrészét azért, hogy lehetővé tesszük most Don Bosco erre hivatott művének kifejlődését, hogy majd akkor bele állhasson valódi munkakörébe a *szegény, elhagyott, züllésnek kitétt ifjúság nevelésének jelkarolásával.*

Nem kérünk nagy áldozatokat. Adjon ki-ki amennyit viszonyai megengednek, de adjon mindenki. Minden egyes fillér vagy korona egy-egy követ jelenthet, amelyek összetéve meg fogják alkotni a nagy művet, mely késő időköz hirtetni fogja a magyar Szalézi Munkatársak áldozatkészségét a *Don Bosco-jubileum és a nagy háború emlékére.*

Az intézetnek jelen s az új háznak jövőendő lakói mindörökké hálas szívvel fognak az adakozókról megemlékezni, buzgó imáikba zárva minden testi és lelki szükségleteiket. E célra egy nagyobb számú miscalapít-

ványt szándékozunk létesíteni, amelynek ismertetését szintén a legközelebbi alkalomra halasztjuk, amikorra módoszatok már teljesen körvonalazva lesznek. Az elmondandó misék gyümölcsében azonban azok is részesülni fognak, akik már most is bármily módon hozzájárulnak az építkezés költségeihez.

A jó Isten, Segítő Szüzanyánk közbenjárására, indítsa meg számos Munkatársunk és ügybarátunk szívét és jutalmul halmozza el őket legszebb kegyelmeivel! Nagyérdemű Munkatársainknak és Jótévőinknek Szentkereszt. 1915. október 12-én.

legalázatosabb szolgálja
Plywezyk Szaniszló, igazgató.

U. i. A kegyes adományokat vagy *7305. számú postatakarékpénztári csekk-számlánkra, vagy a következő címek egyikére kérjük: Szalézi Intézet, Szentkereszt u. p. Bajót (Esztergom m.) — Dr. Robitsek Ferenc tb. kanonok, alkormányzó (Budapest, IV., Központi papnevelde.) — Viszolászky Károly esp.-plébános (Alsó-Szemeréd, Hont m.)

IRODALOM. MŰVÉSZET.

Ifjúsági szindarabok. Az ifjúsági szindarabok előadásának jelentősége, értéke és haszna az iskolai életben már régen nem probléma, hanem közismert tény és gyakorolt igazság. Évszázadok óta, amióta csak iskolának lehet nevezni az iskolát, ha még oly primitív formában is, de a nevelés és tanítás nagy munkájának elmaradhatatlan velejárója volt a színjáték. A vallásos misztériumok kezdetleges szindarabjaitól a népies és diákos szinpadai tréfákon keresztül fel a magasztos és komoly ünnepi, történelmi, erkölcsi és böseleti dialogusokig és drámáig az iskolai szindarabok hosszú sora mind azt bizonyítja, hogy mély értelme és sok oka van az arra alkalmas ifjúsági szindarabok iskolai megjátszásának. Hangsúlyozzuk azonban, hogy a szindaraboknak mindenképpen alkalmasaknak kell lenniök arra, hogy az iskola életében előadásra kerülhessenek. A mi iskoláinknak e szempontból könnyű a helyzetük, mert oly sok és oly jó ifjúsági szindarabbal bír a mi irodalmunk, hogy közülök mindenféle alkalomra lehet egészen megfelelőt találni. Lapunk mai számának hirdetési részében meg fogják találni olvasóink a legjobb ifjúsági szindarabok felsorolását. Van ott pásztorjáték, Miklósnapi, vízkereszti játék; van ott vidám és komoly, sőt drámai komorságú szindarab is. Hogy melyiket, sőt melyeket választják iskoláink a sok jó közül előadásra, az tisztán a vezetők felfogásától és a céltól függ. Egy azonban bizonyos s ez az, hogy föltétlenül tartjuk meg az ifjúsági szindarabok iskolai előadásának ósregi szép és jó szokását, okvetlen honosítsuk meg ott is, ahol eddig még nem volt szokásban s szaporítsuk és tökéletesítsük ott, ahol már eddig gyökeret vert. Az iskolai élet erre alkalmas időszaka most következik be, kis növendékeink lelkelével izleltessük meg az iskola színjátéka révén a szépséget, a poézist, az élet ünnepi ízét.

Kis Pajtás. A *Regnum Marianum* kiadásában és *Gombos Albin* szerkesztésében megjelenő legszebb magyar gyermeklap: a *Kis Pajtás* méltóképen sorakozik a *Regnum Marianum* többi pompás ifjúsági lapja mellé. Mostani száma is valóságos oázis ebben a véres háborús időben, melyben a gyermeklélek egész tündérvilága tükrözik vissza keresetlen bájjal. *Iszkerka József*, a *Kis Pajtás* egy lelkes olvasójának finom tiszai képe: *A halász* vezeti be a számot. *Gombos Albin* tanulságos utinaplója:

Magyar zászló alatt Afrikán keresztül érdekesítő kalandokat mond el a benszülöttek között. *Bumbum, a kis Ferenc házirovása* egy megható igaz történet egy súlyosan beteg fiucsikáról. *Lónyay Miklós Karácsonyéji álom* című karácsonyi szindarabban kedveskedik a kis pajtiknak. *G. Miklós Ilona* egy új leányregényt mond el az ő meleg, szívhez szóló hangján *Halászek Marikájáról*.

A kis pajtások bájos tárlata — rajzok, költemények — tanulságos levelezése, különösen pedig *Márton Lajos* művészi illusztrációi teszik változatosá és élvezetessé a szülők és nevelők lelkes fölkarolására igazán méltó, kitünő gyermeklapot.

Előfizetési ára egész évre — 20 szám — 4 korona. A kiadóhivatal (Budapest, VII., Damjanich-u. 50.) kívánatra szívesen küld ingyen mutatványszámot.

Magyar díszítő-művészet. I. II. kötet. A szerző kiadása. Ára 60 korona. Annak a hatalmas két kötetnek, melyet fenti címmel *Gróh István, az Országos Magyar Királyi Iparművészeti Iskola tanára* adott közre, egyetlen célja a magyar díszítő-művészet jelenét s az eleven stílus hatalmas folyásába való beavatkozással a magyar díszítő-stílus jövőjét szolgálni. Nem az ethnográfia, a tárgyi nepraiz anyagának gyarapítása indította arra, hogy az *első kötet* rengeteg anyagát összegyűjtse, sem a dívates mustrák szaporítása, amikor a *második kötet* temérdek anyagát rajzoltatta, hanem olyan cél, amelyet a különben tiszteletreméltó ethnográfia tudományánál még nagyobbban tart, a *magyar díszítő-művészet létrejöttének előmozdítása, siettetése*.

Mindenik kötet sok száz rajzot, formát, tervet ölel föl, olyakat, amikben a magyar eszme, magyar karakter ölt testet; a díszítő-művészet mindmégannyi olyan formáit, motívumait, melyek a magyar művészi lélek természetes megnyilatkozásai. Nagyon érdemes e mű tanulmányozása, mely szóbeszéd, írott irányítás helyett eredményeket ad s így érteti meg s bizonyítja be a magyar művészi nevelés érdekében e műben is kifejtett elvei és munkássága igazát. A mű az *Országos Magyar Királyi Iparművészeti Iskolánál Budapest, IX., Kinizsi-utca 31. sz. a.* rendelhető meg.

HIREK.

Püspöki konferencia. A magyarországi latin- és görög szertartású római katolikus püspöki kar dr. *Csernoch János* bíboros-hercegprímás elnökletével tartotta meg a háború kitörése óta először rendes püspöki tanácskozását szerdán délelőtt 10 órakor a Középponti Papnevelő-Intézet dísztermében. A háborúval kapcsolatos kérdéseken kívül foglalkozott a püspöki konferencia több tanügyi és iskolai kérdéssel, tárgyalta több szerzetesrendnek ügyét és megbeszélés tárgyává tette a magyarországi kántorképzés állapotával kapcsolatosan az egységes kántorkönyvnek elkészíttetését, valamint egy egyházzenei iskolának a létesítését.

A hálás tanítvány. *Polónyi Géza* v. b. t. t. orsz. képviselőnek első tanítója *Pillarik Ferenc* volt, aki 62 évi róm. kath. kántortanítói működése után nyugalmába vonulva, 87 éves korában Szentmárian (Turócz vármegye) folyó évi október hó 5-én megszaadta lelkét Teremtőjének. Ezen halálesetről tudomást szerzett *Polónyi Géza* és sietett megboldogult tanítója iránti hálájának kifejezést adni az özvegyhez intézett következő soraiban:

Budapest, 1915. október 16. Melyen tisztelt Aszszonyom! Megilletődéssel olvastam a kedves férjenek elhunytat jelentő gyászlapot.

Amíg élt, mint első tanítóm mértődjelzője volt annak a kornak, amidőn az élet küzdelmeinek mesyéjét átleptem.

O oktatott legelőször a haza szeretetére is.

Áldani fogom emlékezetét és kegyelettel őrzöm meg annak tudatát, hogy az elhunyt mint hű magyar polgár becsületesen teljesítette kötelességét.

A család gyászabam magam is résztveszek.

Mély tisztelettel: Polónyi Géza s k.

Egy hős alapítványa. Bertha József volt sopronszentmártoni lakos, maganzó az északi harctéren elesett. Végrendeletében Sopronszentmárton községnek Sopronszentmárton községében föllátható óvodára 100.000 koronát, írva egyszázezer koronát végrendelettel készpénzben. A község valószínűleg községi és állami segély hozzájárulással az óvodát leányiskolával köti össze. Szó van ingyenes háztelkekről is, már úgy, hogy a község 3—6 és 6—12 és 12—15 éves leánygyermekéi az új leányiskolába teljesen díjtalanul járhatnak. A fiúkat pedig a mindenkori, lehet 50—55 fű, kántortanító oktatná. A hitközség apácákra bizza majd az új leányiskolát.

Pillárik Ferenc nyug. róm. kath. kántortanító életének 87-ik évében Szentmárián visszaadta lelkét Teremtőjének. A megboldogult 62 évet töltött a tanítói pályán s hazafias erzületről ismeretes volt. Folyó évi augusztus havában még friss egészségben ünnepelte hű hitvesével 60 éves gyemántlakodalmát. A Polónyi-, Ruffy-, Kazy-családnak nem egy tagja került ki kezétől. Polónyi Géza orsz. képviselő — mint volt tanítványa élénk levelezésben állott a megboldogulttal mindvégig. Benne a régi tanítói gárdának egy érdemes tagja hunyt el. Nyugodjék békeben!

Tanítógyűlés. A szombathelyegyházmegyei róm. kath. tanítóegyesület *szenleleki* köre október 20-án tartotta rendes őszi közgyűlését Pustaszentmihályon, melyen a még itthonlévő tanítókon, valamint a tanítónokon kívül a kerületi papság nagyrésze, *Schmal* József nyug. helybeli tanító, *Szép* Sándor vasnádasi tanító, *Zoller* Mária helybeli állami óvónő, *Szamalovits* Ferenc nyug. plébános vettek részt. Gyűlés előtt *Thomas* Ferenc esprees Veni Sancte-val monodott nagymisét, melyen a helybeli templomkar egyházi előírás szerint énekelt a helybeli kántortanító vezetésével és pedig a rendes miserészeket két és három hangon, a Veni Sancte-t, úgy a napi misének (Szent János hitvallóról) Intro-

tus, Offertorium és Communio-ját korális-modon, Gradualeját pedig recitálva. *Hájner* István a németescensi tanító, korelnök magvas, háborús megnyitója után *Némethé-* Mollay Mariska helybeli kartársnő, sikeresen tartott gyakorlati tanítást az I. osztályú növendékekkel a számtanból. *Königshofer* Kálmán ráborti kartárs ily címen olvasott föl: «A háztartás fontossága». Hol és mely tantárgyak keretében kell a tanítónak ezen szempontokra ügyelnie? Targyaltatott a mise- és temetési stóla rendezése, melyre nézve a központi bizottság közbenjárását kértük. Drágasági pótlék ügyében pedig egyesületi elnököt kértük, hogy legalább a családos tanítók számára eszközöltesse ki azt a Kath. Tanács által. Följegyeztük a hadban lévő, a megsebesült, fogságba került és egy elesett kartárs adatait megörökítésül. *Csányi* Bertalanné pinkóci kartársnő elhunytá fölött jegyzőkönyvi részvétünket fejeztük ki, úgyszintén *Csákány* Jenő lődösi kartárs hős halála fölött. Korelnök jelentette, hogy a *kör vagyónál 500 koronát hadikölcsönre jegyezt*; a jövő gyűlés helyéül Szentleket jelöltük ki. Új tagokul beépíttek: *Wentzl* Ottó óbéri plébános, *Babics* Emma óbéri, *Fuchs* Stefánia szénásgödri és *Loew* Katalin óbéri tanítónők.

A SZERKESZTŐSÉG ÜZENETEI.

Többeknek. Nélkülözhetetlen tanítók felmentése. A *vall. és közokt. miniszter rendelete értelmében az 1865—1872. évből született B) oszt. népfelkelők felmentésre javaslatba hozhatók. Az A) osztályú népfelkelők és kiképzett póttartalékos tanítók csak akkor, ha segédszolgálatra osztályoztattak és azt szabályszerű katonai bizonylattal igazolják a felmentési javaslatához csatolva. A felmentést a helyhatóság előterjesztésére az egyházi főhatóság javasolja.*

K. F. I. A felmentést az egyházi főhatóság kérelmezzi az iskolaszék előterjesztésére, csatolja a behívó lapját. **2.** Ismertettük. — **P. J.** Közzétettük, köszönetet az értesítésért. — **B. K.** A kertilletmény ügyében a törvény világosan intézkedik. — **H. F.** Megsürgöttük az ügy elintézését. — **M. M.** Kérdezték lakos címét megírtuk. — **J. T.** Levélben feleltünk. — **M. L.** Múltan az egy éves önkéntességi idő elmúlt, tényleges szolgálatot teljesít. — **K. M.** Az 1913. évi XVI. t.-c. végrehajtásakor a tanítói állások javadalmáról beterveztett bevallás az irányadó. Ha abban a hitközség mint fenntartó az 50 koronát is befoglalta, akkor fizetnie kell. Ha pedig az állami hozzájárulás ettől eltérte megállapítást nyert, ez esetben az előlépésnél a teljes összeget államsegély címen folyosítják. — 333. Az iskolaszék előterjeszti az egyházi főhatósághoz és mint nélkülözhetetlennek a felmentését az egyházi főhatóság hivatalból terjeszti a miniszteriumba elintézés végett. — **M. P.** Áttettük a kiadóhivatalhoz.

PÁLYÁZATI HIRDETÉSEK.

Esztergomi érseki megye.

Barstaszári róm. kath. iskolánál osztálytanítói és segédkántori állásra pályázat hirdettetik. Ezen állásra pályázhatnak orgonáláshoz értő tanítónők is. Jövedelem: törvényben biztosított 1200 kor. alapfizetés, melyben segédkántori teendőért járó 12 p. m. rozs vagy ennek készpénzértéke befoglaltatik. Lakása: egy szoba, nagyszükségesebb butorral és évi 168 kor. lakbérkiegészítés. Kertvátság 20 kor. Kötelessége a kántoriakban és misék-nél segíteni, ezen teendők alól nagy szünetidőre az iskolaszéktől kaphat felmentést. Tannyelv magyar. Állás azonnal elfoglalandó. Felszerelt kérvények *nov. 13-ig* az isko-

laszékhoz küldendők. Barstaszár (posta, vasutállomás). *Iskolaszék.* 814 1—1

A kismácsédi (Pozsony m.) róm. kath. iskolaszék osztálytanítói állásra a törvényes illetmények mellett *nov. 8-ig* pályázatot hirdet. Kérvények magyardiószegi plébániahivatalhoz küldendők. 821 1—1

Gázlósi (Nyitra m.) róm. kath. iskolánál egy rendes tanítói állásra *nov. 15-ig* pályázat hirdettetik. Jövedelme: községtől 800 kor., egyszobás lakás téli fűtőanyaggal és 190 kor. lakbérkülönbözet, a többi államsegély. Tót nyelv tudása kívánatik. Pályázhatnak tanítónők is. Folyamodványok az iskolaszék elnökségéhez küldendők. *Tomecsék Imre* ig. tan. 809 1—1

A nádszegi róm. kath. tanítói állásra törvényszerinti javadalmas mellett pályázat hirdettek. Kötelessége: IV—V—VI. osztály vezetése és az ismétlősök oktatása. Kérvények iskolaszéki elnök címére küldendők. (Nádszeg, Pozsony m.) Nőtanítók is pályázhatnak. Pályázati határidő nov. 5. Az állás azonnal elfoglalandó. 822 1—1

Az illesházai (Pozsony m.) róm. kath. iskolaszék pályázatot hirdet bevonult tanítója helyettesítésére. Fizetése: 800 kor., butorozott szoba, fűtés. Pályázhatnak férfi és nőtanítók. Az állás azonnal elfoglalandó. Pályázati határidő nov. 7. *Iskolaszék.* 820 1—1

A sarlókajszai (Nyitra m.) róm. kath. iskolához a hadbavonult tanító távolléte tartamára helyettes tanító vagy tanítónői állásra a törvényes helyettesi fizetés mellett nov. 6-ig pályázat hirdettek. *Iskolaszék.* Sarlókajszai, posta Üzbég. (Nyitra m.) 826 1—1

Egri érseki megye.

Segédkántort keresek. Fizetése egyelőre havi 30 kor., ágyemű és mosáson kívül teljes ellátás, zongora és harmónium használata. Kényelmes önképzésre jó alkalom. Mellékes is szereshető, *Jósvay Gábor* kántortanító, Poroszló. (Heves m.) 811 1—1

A balatoni (Borsod m.) róm. kath. iskolához helyettes tanító vagy tanítónő kerestetik. Fizetés évi 800 kor., egy-szobás lakás butorozatlan. 150 tanuló után 150 kor. tandíj. Pályázati határidő nov. 15. Plébániahivatal. Balaton, u. p. Borsodnádásd. 808 1—1

Besenyőtelekre a róm. kath. iskolához 7 hónapra helyettes keresünk. Fizetése havi 80 kor. és lakás. Pályázhat tanító, tanítónő esetleg óvónő. Az állás értesítés után azonnal elfoglalandó. Megkeresések plébániahivatalhoz intézendők. 807 1—1

Csanádi egyházmegye.

A kismori (Temes m.) róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdettek. Javadalmas: a hitközségtől 1000 kor. havi előleges részletekben. Megfelelő államségély. Mellékjövedelem és kötelességek a díjlevélben. Tanítási nyelv német-magyar. Pályázhatnak zenében jártas tanítónők is. 832 1—2

Erdélyi egyházmegye.

A szerdahelyi róm. kath. elemi népiskola kántortanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalmas: I. Kézpénzben: a) az egyházpénztárból kántori, földkártaletelési, failletmény és szent misealapok kamatja címén 263 kor., b) az erdélyi róm. kath. iskolaalaphól 210 kor., c) a püspöki uradalmi pénztárból 100 kor., d) fizetékiegészítő államségély s arra jogosultnak korpótlék. II. 9 hold 990 ööl föld jövedelme 120 kor. és a polgári községtől 8 m³ kemény tűzifa 40 kor. értékben. Lakás: 2 szoba, konyha, kamra, csűr, istálló, sertésöl és konyhakert. Kötelessége a kántortanítói teendők lelkiismeretes végzése. Községi iparkolai tanításért külön díjazásban részesül. *Husek Gyula* lelkész, iskolaszéki elnök. 829 1—1

Győri püspöki megye.

A veszkényi (Sopron m.) róm. kath. iskolához háború tartamára két helyettes kerestetik. Fizetése havi 80 kor. és lakás. Nők is pályázhatnak. *Iskolaszék.* 815 1—1

A ciráki (Sopron m.) kántortanítói állásra nov. 22-ig pályázat hirdettek. Javadalmas: két szoba, konyha és melléképületekből álló lakás. 4 kat. hold 518 ööl szántó-föld, 14-08 mm. rozs egyesektől, párpénz, stóla s egyebek, melyeknek értéke 638 72 kor.-ban állapított meg. Többi államségély. Harangoztatásról tartozik gondoskodni. Ezért 8-94 mm. rozs egyesektől. Kötelességei díjlevélben. Pályázatok iskolaszéki elnökhöz intézendők. 827 1—1

Viczára helyettes tanítót keresünk. Fizetés egyszáz korona havonként. Lakás. Tanítónők, óvónők is pályázhatnak. Állás azonnal elfoglalandó. Plébánia Beled. 834 1—1

Kassai egyházmegye.

Hankvágása (Sáros m.) róm. kath. iskolaszéke tanítót vagy tanítónőt keres. Tót nyelv birása kívánatik. Fizetése törvény szerint. Pályázatok nov. 21-ig benyújtandók. 804 1—1

Nagyvárad latin szert. egyházmegye.

A bcsaba-nagygerendápusztai kántortanítói állásra a 20-ik számban hirdetett pályázat határideje nov. 26-ig meghosszabbítatik. 825 1—1

Nyitrai püspöki megye.

Alsómélyesdi róm. kath. iskolához tanítói állásra pályázat hirdettek. Pályázhatnak okl. tanerők nov. 1-ig. Fizetés törvényszerinti. A kérvények beküldendő pléb.-hivatalba, Peredmér. (Trencsén m.) 810 1—1

Pécsi egyházmegye.

Decsi helyettes kántortanítói állásra a hadbavonult tanító hazaérkezéig pályázat hirdettek. Fizetése havi 80 kor. és a stóla. Kérvények a plébániahivatalhoz, Várdomb (Tolna m.) küldendők. *Földes Dezső* plébános. 816 1—1

Rozsnyói püspöki megye.

Az egyházassbásti plébániához tartozó Vecsekő (Nógrád m.) leányegyház magyar nyelvű vegyes iskolája tanítói állására nov. 4 határral pályázatot nyitok. Javadalmas: a hitközségtől 100 kor., államségély 900 kor. Két szoba, konyha, kamara, istálló, 500 ööl kert, 18 m. fa. Csak okl. tanítók vagy tanítónők pályázhatnak. Választás nov. 8. Egyházassbást, posta Ajnácskő. 812 1—1

Polypusztára (Nógrád m.) róm. kath. tanítónő kerestetik. Fizetése a községtől 135 kor., a többi államségély. Kérvények Ujantalfavára, plébániahivatalhoz nov. 15-ig küldendők. 831 1—1

Szombathelyi egyházmegye

A vaskomjádi róm. kath. iskolához önkéntesi szolgálatra bevonult tanító helyettesítésére okl. tanító vagy tanítónő kerestetik. Lakás egy szoba és konyha. Fizetés havi 80 kor. Kötelessége a rábizott osztályokat tanítani és fölvaltva ismétlőiskolát tartani. A német nyelv ismerete szükséges. Kérvények nov. 15-ig az iskolaszék elnök-ségéhez küldendők Vaskomjára. 824 1—1

A csipkerekai (Vas m.) róm. kath. iskolához lemondás folytán megüresedett osztálytanítónői állásra pályázat hirdettek. Pályázati határidő nov. 2. Csehimindszent (Vas m.), *Novák Dezső* plébános. 805 1—1

Önkéntesi szolgálatra bevonult osztálytanító helyettesítésére a csipkerekai róm. kath. iskolához helyettes tanítónői pályázat hirdettek. Fizetése havi 80 kor., lakás fűtéssel. Pályázati határidő nov. 2. Csehimindszent (Vas megye), *Novák Dezső* plébános. 806 1—1

Vasvár róm. kath. népiskolájához helyettes tanító vagy tanítónő pályázhat. Fizetés havi 80 kor., lakás, fűtés, takarítás. Állás nov. 15-én, esetleg dec. 1-én elfoglalandó. Fölszerelt kérvények iskolaszékhez címezve hozzám küldendők. *Barabás István* igazgató. 830 1—1

Váci egyházmegye.

Kiskunfélegyházára új plébániára helyettes róm. kath. kántort keresek. Fizetése 60—70 kor. és teljes ellátás. Mellékjövedelem gyertyából 10—15 kor. — És egy segédkántort havi 50—60 kor. fizetéssel és tejes ellátással, gyertyából 10—15 kor. mellékjövedelemmel. *Új plébániahivatal.* 833 1—1

Veszprémi egyházmegye.

Zselickislakra (Somogy m.) a róm. kath. iskolához a tanév végéig helyettes tanító kerestetik. Fizetése havi 80 kor. és kántoriak után stóla. Pályázati határidő nov. 11. Az állás nov. 15-én elfoglalandó. Kérvények *Gyenyey György* plébánoshoz (u. p. Simonfa) küldendők. 817 1—1

Pályázat mélt. gróf. Zichy Béla úr uradalmában *Szentgyörgy-pusztá* tanítói állására. Javadalmas: jó lakás, 1200 kor. kézpénz, 40 kor. világításra (villanyvilágítás), 1200 ööl kukoricaföld elvetve, 500 ööl jó kert, 32 m. hasáb tűzifa iskolafűtésre is. Kérvények nov. 10-ig *Korpmándinger Vilmos* apátplébános, Lengyeltóti, küldendők. 823 1—1

Somogyacsi róm. kath. iskolaszék kántortanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalmas: háromszobás lakás és melléképületek, 2 kat. hold 100 ööl belsőség, 14 kat.

hold 300 □öl szántóföld és rét, 870 □öl kenderföld, 1/4 telek munkája, községi pénztárból 130:50 kor., 21 m. hasáb tűzifa megvágva és behordva, 30 p. m. kétszeres gabona, Ferenc-József-alapból 47:50 kor., borvátság 80 kor., stolaris jövedelem. Elődnek államsegélye 272 kor. volt. Kötelmei: a kántortanítói teendők lelkiismeretes végzése, a «Gondviselés» című segélyegyesületbe való belépés. Kérvények iskolás éki elnök címére nov. 8-ig küldendők. Valasztás nov. 9-én d. e. 10 órakor.

S13 1-1

Eladok

100 kilogramm téli almát és körtét kartársaimnak. **Babócsay János** kántortanító. Porva, u. p. Zircz. 782 2-2

Mária, Szűzanyánk!

Füzet alakban újból rendezve sajtó alatt.

Győzelmes hadjáratunk emlékére 1914—1915. S28-1

Gyönyörű, érzésteljes hála-énekek. Kath. kántor urak és ifjúsági körvezetők nagyszámú megrendelése folytár a régebben hirdetett K 1.50 helyett egész füzet K 3.50 és porto. Régebbi megrendelőktől szives türelmet kérek.

Kapható a szerzőnél:

Hegedűs A. Elek róm. kat. kántornál, Tapolca, Zalahaláp.

Stampay ének- és imakönyve **háborús énekekkel** bővítve, félvászonban 36 fill., egészvászonban 56 f., bőr vagy bársonyban 3:60 K. Tízre egy ingyen. Kotta ingyen, kötve 36 fill., **Köbölkuton, Esztergom** megye. A Stampay Miklós-fele **Köszöntőkönyvecske** nem nálam kapható, hanem öcsémnél Nógrád-kisterenyén, 1 db frco 20 fill., 12 db 2 kor.. 783-27

Kezdő és gyakorlott orgonistának egyaránt fontos a 240 drb interludiumot tartalmazó «**Kadenciák**» c. hangnemek szerint összeállított füzet. Szerkesztette és kiadja: Luspay Kálmán kántortanító, Eger, Gárdonyi-utca 29. A mű ára 3 kor. Pénz előre beküldendő. A műben foglalt egyes darabok szerzői: Ifj. Buchner, Csima, Farkas Halmos, Hemerka, Jelinek, Régenhold, Révfy, Supper, Szendrei, Zámbo és a szerkesztő. Ez a mű azért is nagyon melegen ajánlható, mert az orgonistát határozottan bizonyos önállóságra tanítja, ha az egyes darabokat kívülről betanulja. Betanulásuk könnyen megy, mert nagyon dal-lamosak, harmoniájuk pedig tömör. Képezdészek és papnövendékek, ha egyszerre legalább 10 példányt rendelnek féláron kapják. (1:50 kor.) Sajtó alatt **10 rekviemhez** való elő- és utójáték több kiváló szerzőtől és **10 szerző 10 gyönyörű Mária éneke** orgonakisérettel. Aruk füzetenkint zsebalakban: 1 kor. Előfizetési ára a két füzetnek 1:60 kor. S18 1-1

NYUGTAÜRLAPOK

állami, községi, felekezeti tanítók részére. 40 darab bérmentve 70 fillér. **LENGYEL BÉLA**, Farkasaszó (Szatmár m.) S19-1

Iskolai előadásra alkalmas ifjúsági szindarabok.

Karácsony. 17 fiú, 8 lány szereplő ... K	10	Erdősi Károly: Szent József tiszte-	
Bethlehem. 9 fiú, 6 lány szereplő ... »	12	lete. Szavalatok, elő-	
Pásztorjáték. 5 fiú, 2 lány szereplő ... »	20	képek K	16
Jézus szüetése. 3 fiú, 4 lány szereplő ... »	10	Karácsonyi színjá-	
Itt a Miklós! 7 fiú, 5 lány szereplő ... »	8	tékok. »	80
Aprószentek. 11 fiú, 5 lány szereplő ... »	12	Bokor Malvin: Három szindarab.	
Három királyok. 18 fiú, 5 lány szereplő ... »	10	Csak lányok számára ... »	1.—
Bethlesemi bakter. 9 fiú, 5 lány szereplő ... »	24	Kertész Kálmán: A megtért katona.	
Erdősi Károly: Angyalszivek kará-		Hazafias karácsonyi	
csonya. Csak lány-		játék »	40
szereplők »	12	Fronton és front mögött. Ifjúsági	
		operett a világháborúból »	1.—

Megrendelhetők a

Szent-István-Társulatnál

Budapest, VIII. ker., Szentkirályi-u. 28. szám.